

**KNJIŽNICA**  
**KNJIŽNICA VELENJE**  
*DOBITNICA ČOPOVE DIPLOME 2009*

# **POROČILO O DELU** **za leto 2011**



Velenje, februar 2012

# POROČILO O DELU ZA LETO 2011

## I. PREDSTAVITEV ZAVODA

Knjižnica Velenje je bila od ustanovitve leta 1962 samostojna vse do oblikovanja Kulturnega centra Ivan Napotnik Velenje leta 1975. Kulturni center Ivan Napotnik je obsegal štiri organizacijske enote: Knjižnico, Prireditve, Muzej in Galerijo. 3. 2. 2004 je bil Kulturni center Ivan Napotnik Velenje reorganiziran v Javni zavod Knjižnica Velenje in Javni Zavod Muzej Velenje. Knjižnica Velenje, kot pravni naslednik Kulturnega centra Ivan Napotnik, je v organizacijskih enotah Knjižnica in Prireditve opravljala knjižnično in prireditveno dejavnost še do 12. 3. 2008, ko je bila iz nje s spremembami in dopolnitvami Odloka o ustanovitvi izločena prireditvena dejavnost (ustanovitev Festivala Velenje).

Z občinama Šoštanj in Šmartno ob Paki ima zavod sklenjeni pogodbi o izvajanju knjižnične dejavnosti na njunem področju.

Splošna knjižnica je ustanova, namenjena vsem prebivalcem območja. Po zakonu o knjižničarstvu gre za javno službo, ki jo v osnovi organizirajo in financirajo občine, država pa jo podpira pri različnih projektih in nabavi knjižničnega gradiva.

Knjižnica je namenjena vsem prebivalcem ne glede na njihovo starost, spol, izobrazbo, veroizpoved, nacionalno ali socialno pripadnost itd. in predstavlja enega stebrov lokalnega kulturnega, izobraževalnega in družabnega življenja, s splošno dostopnostjo do zbranega znanja in informacij pa tudi enega od kanalov za socialno promocijo.

Organi zavoda so:

Svet zavoda: mag. Dragica Povh (predsednica), Marjetka Blatnik, Marjeta Pivk Srdić, Alenka Rednjak, Jana Kavtičnik, Karina Špegel, Erika Veršec

Strokovni svet zavoda: Silvo Grmovšek (predsednik), Ana Hudournik, Peter Rezman, Zdenko Lešnik, Anton Skok, Frank Špiler

Direktor: Vlado Vrbič

Dne 31. 12. 2011 je bilo v zavodu zaposlenih 28 delavcev.

## II. UVOD

Pričakovali smo počasen upad gospodarske krize, pa se to ni zgodilo. Ob globalni krizi je velenjska občina imela še svojo lokalno, ki je neposredno vplivala na padec sredstev v primerjavi z letom 2009. V času dosedanjega in obetajočega se varčevanja je knjižnica še toliko bolj pomembna, saj približuje kulturne dobrine tudi tistim slojem prebivalstva, ki ob skrbi za vsakdanji obrok ne bi zmogli »nakupa« tovrstne dobrine.

Izvajalci smo se seveda primorani prilagoditi dodeljenim sredstvom, toda zavedati se moramo, da bo pretirano nižanje sredstev pomenilo slabši standard za uporabnike. V zadnjih letih smo prišli do točke, ko na primer sredstva za materialne stroške, ki jih namenja Knjižnici Velenje ustanoviteljica, zadoščajo zgolj in samo za osnovne stroške vzdrževanja objekta in elektriko objekta Mestne knjižnice Velenje. V lanskem letu smo zapisali, da bi moralo biti financiranje ustanoviteljice pregledno, da morajo biti spremembe pravočasno najavljene. To se je v resnici uredilo, poleg tega pa je ustanoviteljica od oktobra dalje redno nakazovala odobrena sredstva. Vse to so dobri znaki, bo pa verjetno potrebno preveriti, ali ni morda bilo počezno nižanje sredstev pred dvema letoma v knjižnični dejavnosti pretirano.

Osnovne cilje, ki smo si jih za leto 2011 zadali smo sicer v glavnem izpolnili, vendar smo se nekaterim projektom (začetek obnove računalniške opreme, tisk predstavitvene brošure, manjši posegi na opremi...) začasno odpovedali.

Smo pa po drugi strani lahko zadovoljni z nekaterimi novostmi: med prvimi v Sloveniji smo uvedli izposoja igrač; razširili smo poletni delovni čas (odslej je v poletnih mesecih velenjska knjižnica odprta vsak dopoldan – trikrat na teden pa cel dan); pripravili smo poletne igralne urice za otroke, zabavne srede in posebno poletno bralno ponudbo za otroke in odrasle; začeli smo s Pikino bralno značko. Število prireditev/dogodkov v knjižnicah se je spet povečalo, kar priča o močni prisotnosti knjižnice v mestu.

Kljub nižjim sredstvom za nabavo knjižničnega gradiva, padec nabave ni bil sorazmeren in smo vseeno pridobili nekaj več kot 9500 enot gradiva, obisk in izposoja sta se v Šoštanju in Šmartnem ob Paki umirila, v Velenju je padla na nivo leta 2009, kar pripisujemo predvsem zavestno nižji nabavi gradiva v prvem polletju, ko financiranje nabave še ni bilo dorečeno.

### **III. VSEBINA DELA**

#### **A. OSNOVNA DEJAVNOST**

##### **Za koga**

Knjižnica Velenje pokriva območje, ki ga sestavljajo MO Velenje, kjer živi 75% prebivalstva (32.836 prebivalcev), občina Šoštanj z 19% (8.692 preb.) in občina Šmartno s 6% oz. 3.161 prebivalci.

Skupno število članov knjižnice je bilo v letu 2011 10.496. Pri skupno 44.689 prebivalcih predstavljajo te vrednosti 23,5-odstotno stopnjo včlanjenosti (lani 23,2%). Realna številka je nekaj višja, saj nismo prav natančni pri ugotavljanju identitete prinašalcev izkaznic, kar bralci seveda izkoriščajo.

Številčno stanje aktivnih članov se v tem letu ni veliko spremenilo in je bilo konec 2011 naslednje:

- v Velenju 8.507 članov knjižnice od 32.836 prebivalcev ( 25,9%, lani 25,5%),
- v Šoštanju 1.465 članov od 8.692 prebivalcev (16,9%, lani 16,6 %) in
- v Šmartnem 524 članov od 3.161 prebivalcev (16,6%, lani 17 %).

V zadnjih nekaj letih se je - ob občutni rasti v obeh zunanjih knjižnicah, kjer se je članstvo povečalo za okoli 40%, in nekaj manjši rasti v velenjski knjižnici - število članov nekako ustalilo na teh vrednostih, vendar je fluktuacija članov še vedno dovolj visoka, da bi opravičila vložek v raziskavo, s katero bi poskusili odkriti razloge zanjo.

##### **Zbirka**

###### **STANJE**

Knjižnična zbirka Knjižnice Velenje je konec leta 2011 štela skupaj 41.474 naslovov (za odrasle 31.288, za mladino 10.186) oz. 182.070 enot, od tega 168.255 knjig. Dobra polovica je leposlovja (pravljic, povesti, romanov, poezije, dramatike itd.), 66.587 enot ali 36,6 % zbirke je namenjenih mladini do 15. leta. Pri 44.925 prebivalcih predstavlja tak obseg zbirke 3,87 enote gradiva na prebivalca. Največ gradiva je v Velenju – 141.631 enot, knjig je 130.962, drugo so zgoščenke, kasete, zemljevidi... Od tega je 49.432 enot ali 34,9% (lani

35,2 %) zbirke namenjene mladini do 15. leta. Statističnemu Velenjčanu je torej na voljo 4,3 enote gradiva.

V mestni knjižnici Šoštanj obsega zbirka 26355 enot gradiva, od tega 24184 enot knjižnega gradiva oz. 10.729 enot ali 44,4% (lani 40,8%) mladinskega gradiva. Statističnemu Šoštanjčanu je na voljo 3,03 (lani še 2,83) enote gradiva.

V knjižnici v Šmartnem ob Paki stoji 14076 enot, od tega 13105 enot knjižnega gradiva; 6.423 ali 45,6% enot je namenjeno mladini. Statističnemu Šmarčanu je na voljo 4,45 enote gradiva.

Poleg lastnega gradiva ponuja knjižnica tudi dostop do nekaterih podatkovnih baz (IUS-INFO – ki smo ga nadomestili s Tax – fin - lex, arhiv Večera, Oxfordski slovar in leksikon...), ki so sicer plačljive, a jih člani knjižnice lahko v prostorih knjižnice uporabljajo brezplačno; večino je možno brezplačno uporabljati tudi od doma oz. z računalnikov zunaj knjižničnih prostorov.

#### PRIRAST IN ODPIS

V letu 2011 smo zbirko povečali za 9595 enot, od tega z 8484 enotami nakupa. Med novostmi je bilo 7809 knjig, 3904 enot leposlovja/5691 neleposlovja oz. 915 filmov, dalje 6446 enot za odrasle in 3149 enot za mladino. Po lokacijah se je zbirka povečala takole:

- Velenje 7058 enot (32836 preb.)= 215 enot na 1000 preb.
- Šmartno ob Paki 641 enot (3161 preb.)= 203 enote na 1000 preb.
- Šoštanj 1896 enot (8692 preb.)= 218 enot na 1000 preb.

Izločili smo 1634 enot: v Velenju 1367 enot, od tega 1181 knjig, v Šmartnem ob Paki 38 enot, od tega 27 knjig, ter v Šoštanju 229 enot, od tega 152 knjig.

#### Obisk in izposoja

Prvi pogoj za dostopnost knjižnice in zbirk v njej je še vedno zadostna odprtost: še tako bogata in zanimiva knjižnica je mrtva, če oz. dokler bralci ne morejo vanjo. E-servisi so seveda dosegljivi 24 ur dnevno.

#### FIZIČNI OBISK:

Obstajata dve temeljni, relativno zanesljivi metodi merjenja obiska.

Prva metoda je obisk, ki ga v COBISS-u beležimo od 1998 dalje in nastaja predvsem v zvezi z izposajo: v Velenju smo lani zabeležili 111.627 (lani 115.060) tako registriranih obiskov, v Šoštanju 17.011 (prej 17.586) ter 5.566 (prej 5.633) obiskovalcev knjižnice v Šmartnem ob Paki, skupno torej 134.204 (v letu 2010 138.279) registriranih obiskovalcev – za 4000 manj kot leto poprej.

Druga metoda je nova (tudi lani nekaj časa ni delovala, zato so vrednosti ekstrapolirane, a temeljijo na tako obsežnem vzorcu, da so zanesljive), namreč števec prehodov skozi vhodna vrata. V Velenju smo tako izmerili 184.631 (leto pred tem 173.971) obiskovalcev. Razmerje med registriranimi (COBISS) in štetimi (števec obiska) obiskovalci je 1:1,65 oz. 3:5; to bi dalo v Šoštanju 28.068 in v Šmartnem 9184 obiskovalcev. Preračunano na dneve, ko je knjižnica odprta (293 delovnih dni), to povprečno pomeni v Velenju 630 obiskovalcev dnevno.

Uporaba knjižničnih računalnikov predstavlja vmesno vrsto obiska – gre sicer za fizični obisk, ki je pa po naravi stvari povezan tudi z e-obiskom. V letu 2011 so uporabniki med 8.9., ko smo instalirali aplikacijo za samodejno prijavljanje, in 31.12. uporabili računalnike v Velenju 5447-krat, kar preračunano na vse leto pomeni 16.625 prijav za delo na teh

računalnikih. Pri tem nismo šteli obeh PC-jev v predverju velenjske knjižnice, prav tako ne uporabe 3 računalnikov-katalogov.

### E-OBISK:

Druga skupina obiskov, s katerimi se srečujemo, so tkim. e-obiski. Pod tem razumemo obisk knjižničnih podatkovnih baz (kataloga ipd.) vključno s posegi vanje (podaljšanje izposojnih rokov, rezervacije itd.) ter uporabo sicer plačljivih online servisov in dostopov do podatkovnih baz zunaj knjižničnega sistema, ki so pa za člane knjižnice zastoj. V letu 2011 smo nadomestili Oxfordski glasbeni leksikon z Naxos Music Library, ki ponuja več kot 600.000 posnetkov klasične in jazz glasbe.

Stalna skrb za zanimivost, informativnost in uporabnost knjižnične spletne strani je seveda predpogoj za to, da se ti 'bralci' vračajo, sestavni del e-ponudbe pa so tudi online servisi – med njimi se je povečalo število posegov preko internetnega portala Moja knjižnica (podaljševanje, rezervacije, naročila itd.) in sicer z 22.281 na 24.971. Z bibliofonom so bralci opravili 4.528 (leto prej 5.005) podaljšanj izposojnega roka; ta servis izgublja pomen, ker ga ponujajo samo nekateri mobilni operaterji.

Statistika oddaljenih dostopov pri uporabi online podatkovnih baz (Ius-Info, Večer, Ebsco, Oxfordski slovar in leksikon...) kaže 8229 (leto prej 141) priklopov iz velenjske knjižnice. Zunanji priklopi, tudi če prihajajo od naših uporabnikov, gredo preko strežnika v celjski knjižnici, ki jih ne zazna ločeno, tako da zanje ne zveemo; njihovo skupno število je bilo 65.083 (leto prej 3.006).

### IZPOSOJA:

Člani knjižnice si lahko izposojajo gradivo v vseh treh lokalnih knjižnicah in naročajo gradivo iz tiste, kjer je trenutno prosto. Posredno, preko medknjižnične izposoje je članom knjižnice omogočen dostop tudi do gradiva drugih slovenskih in tujih knjižnic; s to možnostjo je prišlo 2011 v hišo 464 (leta 2010 343) enot knjižnega gradiva in 47 (lani 36) fotokopiranih člankov, 2 (lani 4) medknjižnični naročili sta šli preko meja Slovenije, medtem ko je knjižnica posodila drugim slovenskim knjižnicam 48 (leto prej 32) enot.

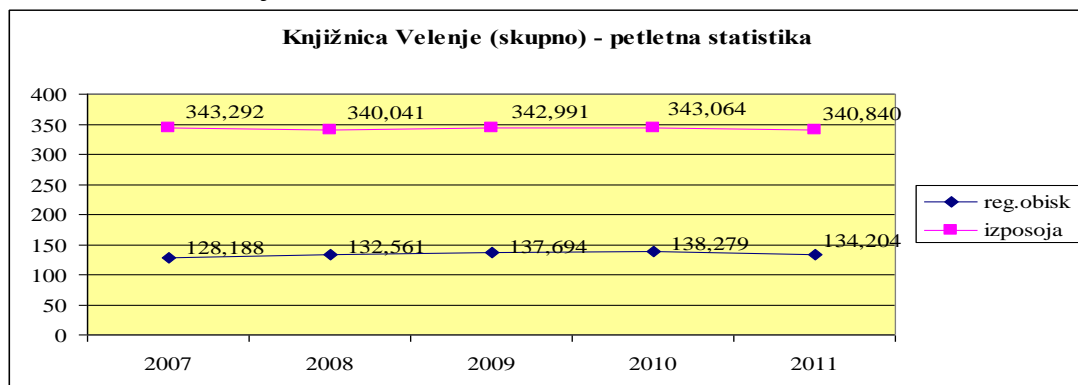
Število vseh izposojnih transakcij je doseglo 598.515 (pred tem 603.928). Skupna izposoja kaže s 340.840 (leto prej 343.064) enotami minimalen padec, od tega je bilo 298.243 (lani 299.440) izposojenih knjig; za primerjavo tri leta pred tem:

2009... 297.397,

2008... 293.198,

2007... 291.906).

Najbolj brani deli sta bili Sandre Brown Nebeška vročica, sledijo Vorančeve Solzice, Muca copatarica Ele Peroci, pa štiri dela Kathleen Woodiwiss, na osmem mestu je Suhadolčanova Košarkar naj bo! itd.



Od skupnih 340.840 enot je bilo

- 298.243 knjig (leta 2006 290.132, lani 299.440)
- 183.196 enot leposlovja, od tega 51.278 enot odraslim (leta 2006 so si odrasli izposodili še 74.081 enot leposlovja, torej okroglih 23.000 več) oz. 131.918 enot mladini
- 182.083 enot gradiva odrasli/158.757 enot mladini (leta 2006 so si mladi pod 15. letom izposodili 167.375 enot, odrasli pa 183.856 enot)

Razpredelnica prikazuje izposojne deleže posameznih sklopov.

Vsebinski sklopi	Enot	%
<b>0 - Splošno</b>	7906	2,31
<b>1 - Filozofija</b>	12627	3,70
<b>2 - Verstvo</b>	1952	0,57
<b>3 - Družbene vede</b>	11472	3,37
<b>5 - Naravoslovje</b>	8707	2,55
<b>6 - Uporabne vede</b>	21211	6,22
<b>7 - Umetnost</b>	29887	8,77
<b>81 - Jezikoslovje</b>	2310	0,68
<b>82.0 - Literarna teorija</b>	8001	2,35
<b>82 - Književnost</b>	183196	53,75
<b>9 - Zemljepis.Zgodovina</b>	8847	2,60
<b>Drugo*</b>	44724	13,12
<b>Skupaj</b>	<b>340.840</b>	100,00

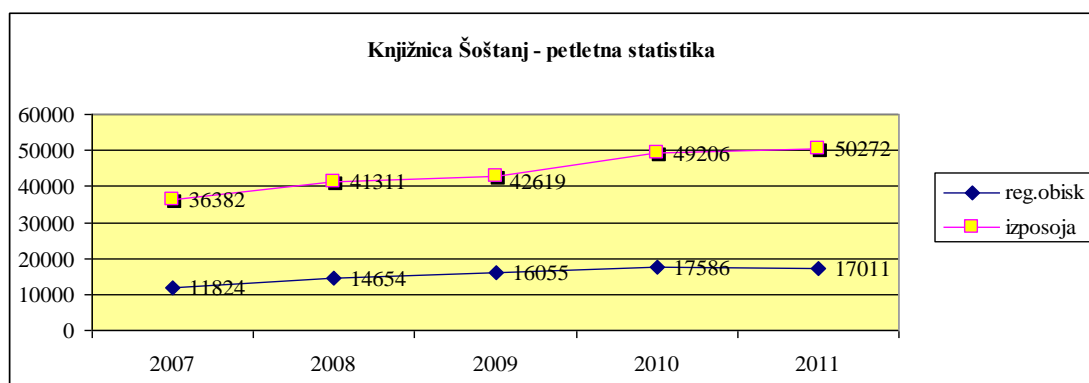
\* Op.: 'Drugo' v tabeli so nepopolni bibliografski zapisi večinoma starejšega leposlovnega gradiva.

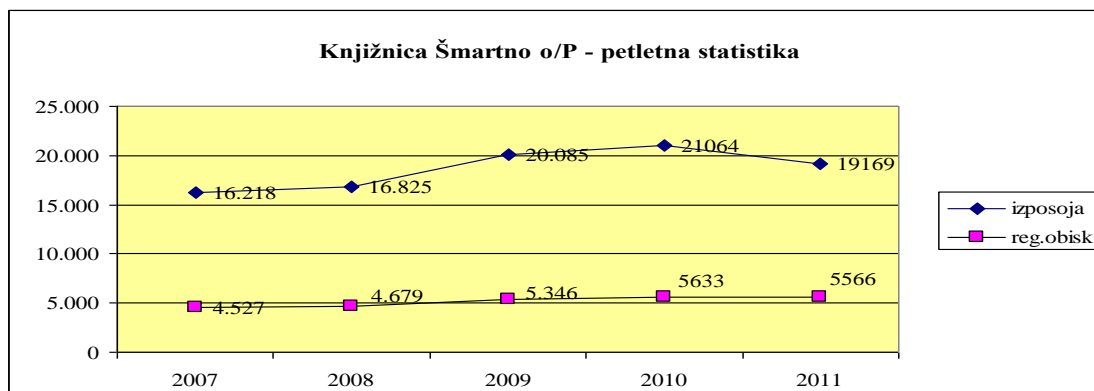
V Velenju se je obseg izposoje v 2011 rahlo zmanjšal: z 272.396 na 271.399 enot, od tega je bilo 150.861 enot (55,6%) izposojenih odraslim. To pri 141.631 enotah zaloge pomeni 1,92-kratni obrat zbirke.

Izposoja na knjigomatu je dosegla 7.704 enote (leto pred tem 9.443 enot, še prej 12.626). Nepopolnost in nerodnost servisa, pa težave z izkaznicami so razlogi za njegovo slabo uporabo.

Obe zunanji knjižnici se gibljeta malo drugače:

- Šoštanj 50.272 enot izposoje (23.714 odrasli in 26.558 mladina), leta 2006 vsega 33.620 enot
- Šmartno o/P 19.169 enot (7.508 odrasli in 11.661 mladi), leta 2006 še 13.554 enot





Splošen trend kaže pri fizični izposoji bolj navzdol kot navzgor. Razlogov je kot vedno več, glede na posamezne podatke gre za makro razloge oz. globalne spremembe, npr. za posledice recesije, ko se manjša kvantum prostega časa, potem za rast interneta, ki postaja vsakogaršnja knjižnica iz naslonjača, ter za lokalne oz. mikro razloge, kot so finančni zastoji, zaradi katerih šepa predvsem nabava svežih knjig oz. privlačnost zbirke.

Po drugi strani ne gre spregledati kazalcev, ki še vedno kažejo navzgor: delež online posegov pri fizičnem gradivu, delež uporabe knjižničnih računalnikov ter obseg prijav in uporabe podatkovnih baz. Očitno postaja, da bodo knjižnice toliko bolj preživele, kolikor bolj bodo stavile na dopolnjevanje svoje ponudbe z najrazličnejšimi e-servisi, pa s promocijo svojih prostorov za delo, učenje in socialne aktivnosti.

Tik pred koncem leta 2010 smo povsem obnovili našo spletno stran, ki je mnogo bolj aktualna in zanimiva in je v letu 2011 imela kar 15.369 obiskovalcev.

Z Bibliom 24 – kioski za izposajo gradiva smo v Sloveniji orali ledino in ker ministrstvo za kulturo ni imelo več posluha za financiranje nakupa, smo ostali tudi edini v Sloveniji s temi napravami. To pa je pomenilo tudi, da je vzdrževanje sistema za proizvajalca iz Italije neekonomično. Medtem, ko je velenjski kiosk še nekako delal, smo imeli ves čas težave s šoštanjским, šmarški pa pravzaprav še ni bil vključen v izposajo. V letu 2011 smo obnovili strojno opremo v šoštanjském in velenjskem kiosku in ju proti koncu leta tudi usposobili za izposajo, šmarškega bomo usposobili po koncu zime. Kljub vsem težavam se tovrstnim izposojnim enotam vendarle obeta boljša prihodnost.

## B. DOMOZNANSTVO IN PROMOCIJA

Domoznanska dejavnost je zbiranje in obdelovanje ter hranjenje knjižnega in neknjižnega gradiva, ki je nastalo na širšem območju Šaleške doline, ali pa je z njim povezano vsebinsko ali z avtorji.

### I. Domoznanstvo

#### 1. Zbiranje, nabava in bibliografska obdelava ter inventarizacija knjižnega in neknjižnega gradiva

Prirast v domoznanski zbirki (interna oznaka Do) v letu 2011 je 423 enot bibliografsko obdelanega gradiva, 17 zbirnih zapisov s stotinami izvodov drobnega tiska in plakatov ter 98 člankov.

Celotni obseg inventarizirane domoznanske zbirke je 3.589 enot, 38 zbirnih zapisov z nekaj tisoč primerki letakov, zloženk in ostalih vrst drobnega tiska, plakatov ter 925 bibliografsko obdelanih člankov.

Rezultat lanskega katalogizacijskega dela je kreiranje 410 novih bibliografskih zapisov, od tega 48 bibliografsko obdelanih člankov.

### 2. Digitalizacija video in avdio gradiva ter razglednic

Digitalizirano in na trdem disku shranjeno je vso video in filmsko gradivo, ki je bilo na video kasetah in zgoščenkah.

Digitaliziranih je približno sto razglednic in fotografij iz domoznanske zbirke, zasebnih zbirk zbirateljev Janeza Osetiča in Franka Špilerja, nekaj pa tudi iz zbirke Muzeja Velenje.

Neuspešna je bila pobuda za digitalizacijo glasila Rudar in šoštanjskega mesečnika List.

### 3. Spletna stran Knjižnice Velenje

3.1. Leta 2010 so bile pripravljene nove vsebine in digitalne zbirke za objavo na naši spletni strani pod »poglavjem« z naslovom Domoznanstvo in so bile vnešene na spletno stran.

### 4. Pisanje in javne objave v zvezi z domoznansko dejavnostjo

- besedila za spletne strani naše knjižnice, razstave; intervjuji, knjižne ocene, gesla za ŠBL

### 5. Domoznanske razstave

5.1. (Ne)znane osebnosti iz porečja Pake

V sodelovanju z Muzejem Velenje in Galerijo Velenje je bilo postavljenih osem razstav:

5.2. Razstava 100 let mesta Šoštanj (oktober), razstava je bila pripravljena v sodelovanju s Frankom Špilerjem, ki je tudi prispeval precejšen delo razstavnih eksponatov.

5.3. Ustvarjeno doma: razstava tiskovin in zgoščenk lokalnih avtorjev in založb

## **II. Študijska zbirka**

Nabava in obdelava gradiva za študijsko zbirko (interna oznaka Čo): letošnji prirast je 243 enot gradiva, skupni obseg zbirke pa je 3.247 enot. Zbirka letos ni bila dopolnjena s ponudbo knjižnega sejma Frankfurt po Frankfurtu.

## **III. Zbirka starejših tiskov in neknjižnega gradiva**

Nabava, obdelava in inventarizacija gradiva za zbirko starejših tiskovin (interna oznaka bib): letošnji prirast je 57 enot gradiva, skupni obseg zbirke pa je 463 enot

## **IV. Zbirke književnosti v tujih jezikih**

Nabava in obdelava: v skladu s konceptom teh zbirk je bil lani dokončan projektni nakup književnosti z nemškega govornega področja v nemškem jeziku. Po izboru germanistke Ivane Matoševič je bilo nabavljenih okoli 160 naslovov, od tega lani 98. Večina naslovov ni imela zapisov v Cobissu, zato je bilo treba letos izdelati 125 bibliografskih zapisov.

## **V. Ostale prireditve in razstave**

1. Humanistični večeri – novi cikel pogovorov s pomembnimi avtorji in misleci s humanističnega področja. Izvedli smo tri pogovore.

2. France v vitrini: razstava o Francetu Prešernu (februar)

3. Razstava velikonočnih voščilnic (april)

4. Predstavitev faksimilirane izdaje Iconotheca Valvasoriana članom umetnostno zgodovinskega krožke Univerze za 3. življenjsko obdobje

## **VI. Bibliografska obdelava gradiva in urejanje osebnih bibliografij za zunanje naročnike**

Za Premogovnik Velenje je bilo izdelanih šest bibliografskih zapisov, nekaj tudi za Šolski center Velenje. Nekaj dela je bilo tudi z urejanjem osebnih bibliografij šaleških avtorjev.

## **VII. Ostalo delo:**

Gre predvsem za nadomeščanje in sodelovanje pri ostalih dejavnostih knjižnice.



## **VIII. Biografski prispevki**

### *a. Šaleški biografski leksikon*

Leto 2011 je bilo namenjeno nadaljnjemu zbiranju podatkov za leksikon, oblikovanju računalniških programov in seveda pisanju gesel. Optimistično smo pričakovali, da bomo večino gesel napisali do konca leta, vendar je v resnici izjemno veliko dela pri preverjanju podatkov, zbiranju dodatnih podatkov... Medtem, ko so sodelavci, ki so znotraj knjižnice oziroma smo jih »najeli«, svoje naloge opravili v visokem odstotku, so bili zunanji sodelavci manj uspešni. Vseeno je bilo do konca leta pripravljenih okoli 350 gesel.

### *b. Zaleščanski portreti*

V letu 2011 je v sodelovanju z Našim časom nastalo 10 novih portretov (avtor V. Vrbič).

## **IX. Oblikovanje, promocija**

V letu je imel sodelavec Peter Groznik, ki formalno dela v domoznanskem oddelku, zaradi obveznosti pri koordinaciji EPK samo 25% delovno obvezo, zato je bilo njegovo delo zoženo predvsem na promocijske aktivnosti: grafično pripravo tiskovin, plakatov, elektronskih vabil, razstav ...

## **C. BIBLIOPEDAGOŠKA DEJAVNOST, BRALNA KULTURA, PROMOCIJA**

Ob vsakdanjem knjižničarskem delu knjižničarke in knjižničarji pripravljamo vrsto dogodkov s katerimi spodbujamo razvoj bralne kulture pri vseh starostnih skupinah naših uporabnikov, jih navajamo na uporabo knjižnice, ter hkrati promoviramo knjižnico.

V letu 2011 smo nadaljevali s pravljicami v angleškem in nemškem jeziku, pri čemer smo angleške zaradi zanimanja uvedli dvakrat mesečno. Nadaljevali smo Bralne urice v Domu za varstvo odraslih v Velenju in Bralne čajanke v Centru starejših Zimzelen v Topolšici, izredno dobro so sprejeta srečanja Cool knjiga in Branje je žur, reading is cool, za kar smo del sredstev pridobili tudi na JAKu. Pri vseslovenskem projektu Moja najljubša knjiga učenci glasujejo za najljubšo knjigo domačega in tujega avtorja in hkrati vrstnikom predlagajo, kaj naj preberejo.

Bralna značka za odrasle pritegne vedno več občanov, v okviru EPK smo v septembru začeli s Pikino bralno značko.

Razstava v steklenih dvojčkih Bralec-bralka meseca je že stalnica, prav tako dobro obiskana potopisna predavanja.

V Šmartnem ob Paki so se mesečni pogovori O Šmarčanih malo drugače, ki jih vodi Tatjana Vidmar, zelo dobro prijeli; v Velenju smo v okviru pogovorov, ki jih že 6 let vodi Sonja Bercko, ob letu prostovoljstva gostili nekaj zanimivih sogovornikov.

Začeli smo z izjemno zanimivimi in kakovostnimi Humanističnimi večeri.

Za otroke poleg ur pravljic pripravljamo še igralne urice, v poletnih mesecih so bile te urice vsak dan, vsako poletno sredo pa tudi Zabavno sredo z nastopi zanimivih izvajalcev (čarodeji, zeliščarji, literati...).

Naša stalnica so ustvarjalne delavnice, razstave, Uganka meseca, Mega kviz, Bips (beri in se pogovarjaj z mano) – bibliopedagoška ura za starše in otroke.

Vsako zadnjo soboto v mesecu pripravljamo sejem rabljenih knjig, decembra smo pripravili tudi drugi sejem rabljenih igrač Klic iz omare. Zbrali smo okoli tisoč igrač, ki smo jih v glavnem posredovali naprej humanitarnim organizacijam.

Tesno smo sodelovali z društvom za zaščito živali POŽIV in uredili tudi kotiček za zbiranje hrane in prispevkov za prostoživeče živali.

Bibliopedagoške ure pripravljamo za vrtce in osnovne šole, za sedmošolce osnovne (že šesto leto) in prvošolce srednje šole izvajamo projekt Rastem s knjigo (drugo leto):

RASTEM S KNJIGO 2011	Velenje	Šoštanj	Šmartno
OŠ	14 sk. - 308 uč.	5 sk. – 119 uč.	2 sk. – 34 uč.
SREDNJA ŠOLA	14 sk. – 237 dijakov		
SKUPAJ	35 sk, - 545 uč, dij.	3.sk. – 70 uč.	2 sk.- 37 uč.
VE + ŠO + ŠM	35 sk. – 652 uč, dij.		

V letu 2011 se je zgodilo več kot 500 različnih dogodkov, od tega seveda velika večina v velenjski mestni knjižnici. Glede na to, da je bila odprta 293 dni, to pomeni kar 1,70 dogodka na dan! Dogodke je obiskalo okoli 7.800 obiskovalcev, razstave pa si je še posebej ogledalo kakšnih 4.500 obiskovalcev. Večji del dogodkov je seveda v celoti pripravila knjižnica, velik del pa tudi »zunanji izvajalci«.

Po eni strani številni občani, društva, združenja ... »pritiskajo« na nas s pobudami in ponudbami (saj je knjižnica z leti postala osrednji prostor združevanja), poleg tega pa se rojevajo nove dejavnosti v knjižnici (igralne urice, bralne čajanke, pravljice v tujih jezikih, razstave...), tako da se števila dogodkov, ki niso osnovna dejavnost zbiranja, urejanja in izposoje gradiva, enostavno ne da zmanjšati. To pa pomeni, da so sodelavke in sodelavci ob svojih osnovnih aktivnostih še pomembno »obremenjeni« s pripravo teh dogodkov.

Obiskovalce mesečno seznanjamo z najnovejšimi knjigami preko Knjižnih novosti in tedensko s prispevki v Našem času – Knjižni kotichek (v letu 2011 smo objavili 39 prispevkov v katerih smo predstavili 198 novosti).

Na oglasni deski v Mestni knjižnici Velenje smo sproti objavljali fotoreportaže najbolj zanimivih dogodkov (avtorica Edita Prah Šincek) – v letu 2011 je bilo 57 takšnih objav.

V mesecu aprilu smo ponovno izdali KiKi – Knjižničnega kurirja, prilogo tednika Naš čas.

Obnovili smo našo spletno stran in jo sproti dopolnjevali z aktualnimi dogodki, novicami, ...

O dogodkih obveščamo občane preko tednika Naš čas, Radia Velenje, spletne TV1, Velenjske TV – nekaj objav je plačljivih, veliko pa jih posredujemo v obliki prispevkov, ki jih napišejo sodelavke in sodelavci.

Nabavili smo večje število platnenih vreč z našim logotipom, ki smo jih uspešno prodajali.

Ob novem letu smo obiskovalcem podarili 2000 svinčnikov.

Pod imenom Knjižnica Velenje smo se socialni spletni mreži [facebook.com](https://www.facebook.com) pridružili spomladi 2010. Na zidu profila so vidni osnovni podatki o knjižnici, npr. lokacija, delovni čas in ostali podatki informativne narave. Na zidu se tudi dnevno obvešča o dogodkih v vseh treh šaleških knjižnicah. Trenutno smo povezani s 1695 ljudmi, t.i. *prijatelji*, ki imajo prost dostop do vseh informacij, fotografij ipd.

## D. INFORMATIKA

### I. Strojna oprema

V letu 2011 v knjižnici ni bilo posebnih investicij v strojno opremo. Tako smo zaradi dotrajanosti računalniške postaje zamenjali samo eno enoto (služba za katalogizacijo). Vse več pa beležimo servisnih posegov, ki so posledica staranja opreme. Na več računalniških delovnih postaj smo namestili žične slušalke in tako omogočili uporabnikom nemoteno pregledovanje multimedijskih vsebin. Ob koncu leta smo zamenjali uničen Playstation 2.

## **II. Programska oprema**

Programsko opremo mesečno ažuriramo na vseh delovnih postajah, ki so namenjene uporabnikom (Java, Windows update, Firefox, Adobe Acrobat Reader, Flash ipd.) ter jo ponovno zapisujemo na RADIX kartico.

Na vseh računalnikih (cca. 40) je v mesecu juniju potekla dvoletna licenca za antivirnski program NOD32, zato smo ponovno nastavili nova gesla.

Od junija 2011 sta nameščeni tudi brezžični omrežji Libroam in Eduroam.

V mesecu septembru smo zaradi razbremenitve sodelavk uspešno instalirali odprto kodni program za administracijo prisotnosti uporabnikov na računalniških postajah, ki so namenjeni uporabnikom, Cybera v.1.9. V administracijo smo vključili vseh 15 delovnih postaj (10 v računalniški učilnici, 2 na oddelku za književnost in 3 na oddelku za otroke in mladino).

Izvedli smo tudi prvo instalacijo in uporabo novega OS Linux Ubuntu 11.10, ki smo namestili v oddelku za katalogizacijo.

Nadaljevali smo naše aktivnosti z zbiranjem podatkov o integraciji RFID sistema v naši knjižnici.

## **III. Ostalo**

V mesecu maju je bil opravljen podroben popis IKT opreme, ki je v naši knjižnici ter v enotah Šoštanj in Šmartno ob Paki.

## **IV. Mestna knjižnica Šoštanj in Knjižnica Šmartno ob Paki**

Knjižnica Šoštanj zelo zaostaja tako s številom delovnih mest za uporabnike in knjižničarje kot s kvaliteto ponujene opreme - število uporabnikov se je namreč v zadnjem letu močno dvignilo. Morali bi opremiti še eno delovno mesto za knjižničarja, ki bi v najbolj obleganem terminu prevzel vlogo dodatnega izposojevališča. Vsa oprema je iz leta 2006, kar ne pomeni samo zastarelosti strojnega dela opreme temveč tudi in predvsem programskega dela.

V letu 2011 smo poskušali urediti primerno infrastrukturo, da bi lahko kandidirali na razpisu za brezžična omrežja Libroam in Eduroam, vendar zaradi nezainteresiranosti internetnih ponudnikov nismo uspeli pridobiti sinhrono internetne povezave kapacitete vsaj 20/20 Mb/s.

Knjižnica Šmartno ob Paki je glede na potrebe primerno urejena; vsem trem računalniškim delovnim postajam za uporabnike pa smo ob koncu leta dodali še slušalke, ki omogočajo nemoteno spremljanje multimedijskih vsebin.

## **E. IZOBRAŽEVANJE**

### **a. izobraževanje pri zunanjih izvajalcih**

V času gospodarske krize je izobraževanje še bolj pomembno kot v »normalnih« časih. Z znanjem lahko materialne pogoje bolje izkoristimo in s tem knjižnico še bolj približamo vsem strukturam obiskovalcev. Seveda je velik del izobraževanj namenjen nujnemu obnavljanju in posodabljanju programskih veščin za delo v izposoji. V letu 2011 je »83« delavcev opravilo kar 588 ur izobraževanja izven zavoda.

### **b. Interno izobraževanje**

Interno izobraževanje in usposabljanje delavcev se nanaša predvsem na prenašanje znanj pridobljenih na zunanjih izobraževanjih, usposabljanje zaposlenih za delo z novo opremo in računalniškimi programi, pridobivanje ostalih znanj (varstvo pri delu, uporaba medicinskih pripomočkov za pomoč obiskovalcem) ter mentorstva in usposabljanja prostovoljcev. Med drugim smo opravili izobraževanje za uporabo novega projektorja, za sodelovanje pri urejanju spletne strani, za svetovanje uporabnikom pri instalaciji brezžičnega omrežja, za uporabo programske opreme Cybera, za uporabo novega operacijskega sistema Linux/Ubuntu 11.10.

### c. Izobraževanje uporabnikov

Izobraževanje uporabnikov je bilo v lanskem letu vezano predvsem na uporabo računalnikov in nove programske aplikacije za prijavo v sistem Cybera. Ponudili smo jim individualno pomoč za vpis v uporabniški vmesnik, prijavo in odjavo.

## IV. FINANČNO POSLOVANJE

Finančno poslovanje je razvidno iz Računovodskega poročila, zato samo nekaj poudarkov oziroma razlag.

Po nekaj uspešnih letih smo poslovno leto končali z bilančno izgubo 5.016 €. Glede na to, da v letu 2011 nismo izstavili računa za EPK projekt v višini 1800 €, da nismo prikazali zahtevka do Telemacha zaradi preveč zaračunanih najemov omrežja v višini 1.440,29 € in da bomo presežek v nabavi gradiva v višini 733 € odpravili v letu 2012, se dejanski minus zniža na okoli 1.000 €. Izguba glede na celoten proračun zavoda (preko 900 000 €) ni velika, vendar kaže na to, da je kljub varčevanju in odpovedovanju nekaterih projektov, proračunski rez MOV v letu 2010 povzročil zavodu večje težave in bo potreben razmislek, ali je financiranje zadostno, saj po drugi strani nenehno rastejo materialni stroški poslovanja. Samo osnovno vzdrževanje objekta velenjske knjižnice (računi upravljalca in električna energija – na to dvoje nimamo vpliva) znašata toliko, kot namenja MOV za materialne stroške zavoda. Tudi objekt Nova je vedno starejši in s tem potrebe po vzdrževanju večje. V letu 2011 so se po treh letih zatišja tudi precej povišale zavarovalne premije. Za prepotrebno obnovo računalniške opreme denarja ni. Prav tako ni denarja za nujne prilagoditve in posodobitve opreme (zabojčki za pravljice, odlagalne police, ...), ni denarja za nujne tiskovine, ki jih imajo vse knjižnice, osiromašene so prireditve. Iz poglavja o izobraževanju je razvidno, da je le to v knjižničarstvu nujno, v proračunu pa je temu namenjenih sredstev le še za 975 €!

Bilančno izgubo bomo sicer pokrili iz presežka v letu 2010, vendar bomo v operativnem planu porabe za leto 2012 načrtovali porabo, ki bo zmanjšana za letošnjo izgubo.

POSTAVKA	POGODBA (MOV) 2009	REALIZACIJA (MOV) 2009	REALIZACIJA MOV 2010	REALIZACIJA MOV 2011	POGODBA MOV 2012
PLAČE	<b>460.000</b>	423.929	453.050	469.251	470.000
MATERIALNI STR.	<b>98.000</b>	96.752	80.791	76.161	76.161
IZOBRAŽEVANJE	<b>2.000</b>	1.000	1.000	975	975
PRIREDITVE	<b>5.000</b>	5.000	4.416	4.240	4.500
NAKUP KNJIG	<b>71.600</b>	64.935	62.360	51.600	65.000
VZDRŽEVANJE	<b>25.800</b>	23.649	15.507	10.000	10.000
ŠAL. BIOG. LEKS.				6.500*	6.500
JAVNA DELA			2.099	259	1.100
SKUPAJ	<b>662.400</b>	615.265	619.223	618.986	634.236

\*postavka Šaleški biografski leksikon je le navidezno nova, saj so bila za isti znesek (oziroma za prvotno planirani strošek za ŠBL 8.500 €) znižani materialni stroški.

Zgornja tabela ponazarja financiranje MOV v zadnjih treh letih. Če odštejemo »novo« postavko Šaleški biografski leksikon, je financiranje v letu 2011 za skoraj 3.000 € nižje od

leta 2009. V letu 2010 je MOV prevzela še dogovorjeno financiranje poslovne sekretarke, pa vendar se skupna masa zaradi tega ni povečala, ampak je šla ta plača na račun materialnih stroškov.

## **V. INVESTICIJE, VZDRŽEVANJE OBJEKTA IN OPREME**

Prilagodili smo se razpoložljivim sredstvom in tako je bil največji finančni vložek vgradnja toplotne zavese v velenjski knjižnici, sicer pa smo nabavili omare za izposojno igračo, omaro za kontaktni material, predelali nekaj zaboječkov za pravljice. V študijski čitalnici smo (končno) namestili lamelne zavese, ter uredili elektroinstalacije za projektor in prenosne računalnike, delno pa smo preuredili sistem prižiganja svetil. Uredili smo vso potrebno tehnično podporo za vzpostavitev brezžičnih omrežij Libroam in Eduroam.

V Šoštanju so se zadeve v zvezi z gradnjo nove knjižnice ob začetnem navdušenju dogajale bolj umirjeno. Občina se je odločila, da bo knjižnica v novogradnji (skupaj s tržnico in stanovanji) v središču mesta. Pristopili so k prvim idejnim načrtom in sprejemanju ustreznih prostorskih aktov. V Knjižnici smo na prve korake pripravljeni, saj smo naredili *Programsko zasnovo mestne knjižnice Šoštanj (Lado Planko)*, ki bo izhodišče za načrtovanje nove šoštanjske knjižnice.

## **VI. KADROVSKE ZADEVE**

V mesecu septembru nas je sodelavka razveselila z odhodom v bolniški oz. porodniški stalež in smo jo nadomestili z zaposlitvijo za določen čas. V letu 2011 smo uspeli samo z enim javnim delom (Matjaž Regvat), nadaljevali pa smo program Spodbujanje dolgotrajno brezposelnih oseb (Darinka Bizjak).

Kot prostovoljka je oktobra začela Andreja Pogorelc, ki ji bomo omogočili opravljanje strokovnega izpita.

V javnem zavodu Knjižnica Velenje je bilo 31. 12. 2011 zaposlenih 28 delavcev, od tega za nedoločen čas 23, za določen čas pa 5 delavcev (1 nadomeščanje, 1 javno delo, 1 spodbujanje dolgotrajno brezposelnih oseb, 1 rehabilitacijski program, 1 prostovoljstvo).

V letu 2011 smo za obdobja od 40 ur do 270 ur sprejeli tudi sedem oseb, ki so namesto plačila kazni izbrale Družbeno koristno delo. Nekateri od njih so se izkazali za zelo prizadevne, nekateri so pač odslužili kazen. Te sodelavce smo večinoma uporabili za zlaganje gradiva, pomoč pri čiščenju, pa tudi za arhiviranje digitaliziranega gradiva..

Peter Groznik je bil zaradi obveznosti pri EPK zaposlen samo 25 %.

## **VII. REALIZACIJA ZASTAVLJENIH CILJEV**

### **- *Kvalitetno opravljanje osnovne dejavnosti***

Iz vsebinskega poročila je razvidno, da smo kljub zaostrenim razmeram uspeli ohraniti, oziroma še povišati raven naših storitev. Članstvo, obisk in izposoja ostajajo na visoki ravni, prav tako finančna kriza zaenkrat ni usodno vplivala na nabavo gradiva

### **- *Načrtna izgradnja zbirk v tujih jezikih***

Izvedli smo projektni nakup gradiva v nemškem jeziku, ter povečali nabavo

literature s področja bivše Jugoslavije

- ***Izdelava strateškega načrta avtomatizacije procesov dela v knjižnici***  
V letu 2011 smo preverili rešitve, ki obstajajo v slovenskem prostoru in se povezali s ponudniki opreme. Ker gre za relativno visok vložek, v letu 2012 sledi še dodatno preverjanje in pridobivanje ponudb za spremembe v objektu, ki so potrebne za uveljavitev avtomatizacije procesov.
- ***Uvajanje novih oblik dela***  
Spremenili smo odpiralni čas, uvedli vsakodnevne poletne igralne urice, uvedli smo poletne zabavne srede, pripravili posebne ponudbe poletnega branja, začeli smo z izposojjo igrač na dom, uvedli smo brezžično internetno povezavo.
- ***Vključevanje v aktivnosti Evropske prestolnice kulture 2012***  
Prijavili smo nekaj projektov. Preko Pikinega festivala smo uspeli s Pikino bralno značko, ki smo jo že začeli izvajati. V mrežnem projektu pa smo partnerji v projektu Pripovedništvo, katerega nosilka je Mariborska knjižnica.
- ***Selitev Mestne knjižnice Šoštanj v nove prostore***  
Občina Šoštanj je sprejela odločitev, da bo knjižnica v novi zgradbi, tečejo postopki za pridobitev dokumentacije. Rok za izgradnjo še ni določen.
- ***Koordinacija knjižnične dejavnosti na prostoru knjižnice***  
Pripravili smo koordinacijske sestanke s knjižničarji osnovnih šol na našem prostoru, pristopili k analizi stanja in se dogovorili za nekatere skupne akcije

## VIII. ZAKLJUČEK

V naši knjižnici se v letu 2011 ni zgodilo nič pretresljivega, če pa podrobneje preberemo Poročilo o delu, še posebej Obširno poročilo o delu Knjižnice Velenje, ki je nova, dodatna inačica poslovnega poročila in je v bistvu zbornik vseh dogajanj v Knjižnici Velenje v letu 2011, pa bomo videli, da smo svoje poslanstvo tudi v letu 2011 opravili več kot korektno. Razširili smo poletni odpiralni čas, uvedli izposojjo igrač na dom, pripravili številne bibliopedagoške dejavnosti, poletne dogodke, uvedli smo brezžično internetno povezavo, odpravili zastoje pri uporabi računalniške čitalnice. Ob vsem tem pa so bile sodelavke in sodelavci ves čas pod pritiskom varčevanja.

Financiranje z občinama Šoštanj in Šmartno ob Paki je urejeno preko pogodb o izvajanju knjižnične dejavnosti, pri čemer je imela občina Šmartno ob Paki velike težave z likvidnostjo. Z ustanoviteljico, Mestno občino Velenje, so po daljšem času bila razmerja jasna, z jesenjo so odpadli tudi likvidnostni problemi. Toda breme povečevanja materialnih stroškov nakazuje, da bi bilo po štirih letih »samostojnosti« dobro preveriti parametre financiranja s strani ustanoviteljice.

Velenje, februar 2012

direktor  
Vlado Vrbič

Poročilo so pripravili: L. Planko, S. Grmovšek, B. Lukanc, L. Črnko, M. Kruško, V. Vrbič